

Kies voor duurzame groei juist nu economie inzakt

De vooruitzichten zijn slecht. Hét moment de mooie woorden over duurzame groei om te zetten in daden.

**Menno van der Land
en Irina van der Sluijs**

respectievelijk politicoloog en initiatiefnemer Vrijzinnig-Democratisch Forum; en freelance journalist en onderzoeker duurzaamheid

De Nederlandse economie groeit niet meer, meldt het Centraal Bureau voor de Statistiek. Eerder stelde het Centraal Planbureau zijn prognose voor 2008 al naar beneden bij op 1 procent groei. De Nederlandse economie stagneert – net als die in veel andere Europese landen. Hét moment om in te zetten op duurzame groei.

De sombere economische vooruitzichten hebben de onderhandelingen over de begroting 2009 onder druk gezet. Het kabinet ontkomt niet aan bezuinigingen en minister Bos van financiën kan niet beloven dat de koopkracht volgend jaar wordt gehandhaafd. Alles draait om de vraag hoe de economische motor weer in beweging kan worden gebracht. Beteugeling van de inflatie staat voorop, om te voorkomen dat de economische groei verder stagneert.

Het is reactieve politiek, gericht op de korte termijn. Natuurlijk moet Bos zorgen dat de Rijksbegroting op orde is. Maar wat meer visie zou politiek-Den Haag niet misstaan. Een visie gericht op duurzame economische groei op de lange termijn. Duurzaam in brede zin, redenerend vanuit de *people-planet-profit*-gedachte dat groei van de welvaart meer is dan louter een toenemend bruto binnenlands product (bbp). Een economische ontwikkeling die naast de financieel-economisch kant van welvaartsgroei ook rekening houdt met sociale en milieugevolgen van die groei.

De cijfers van CBS en CPB bieden te weinig houvast voor zulk beleid. Het CBS rekent alleen in geld: kosten die niet in geld zijn uit te drukken, zoals uitputting van natuurlijke grondstoffen, milieuvervuiling en effecten op het welzijn van mensen, tellen daardoor niet mee in de economische analyses.

Dit is belangrijk, omdat de ontwikkeling van het bbp de begrotingsruimte van het kabinet bepaalt en daardoor een onevenredig grote invloed heeft op het beleid. Een groep kritische economen heeft daarom begin dit jaar in de 'Verklaring van Tilburg' opgeroepen tot het gebruik van meetinstrumenten die niet alleen een indicatie geven van produc-

Inzetten op ideeën die goed zijn voor mens en milieu

tie en inkomen, maar ook van hoe dit past in de overige doelen die we als samenleving stellen.

Zo leidt meer werken tot een hogere productiviteit, maar ook tot een vermindering van vrije tijd en mogelijk een zwaarder beslag op het welzijn van mensen. Als je alleen de toegenomen welvaart in enge zin meet (we werken meer, dus we produceren meer) zie je niet dat de welvaarts-groei in brede zin (duurzaam, dus met inbegrip van de sociale gevolgen) wel eens negatief kan zijn. Net zoals meer produceren ook leidt tot meer afval en vervuiling, wat economische activiteit oplevert, maar ook een maatschappelijk kostenpost (die laatste niet wordt gemeten).

Voor deze duurzaamheidsaspecten lijkt dit kabinet geen oog te hebben. Hoewel in het regeerprogramma 'Samen werken, samen leven' staat dat Nederland moet werken aan een meer duurzame groei, blijkt in de praktijk de prioriteit toch vooral bij het financieel-economische plaatje te liggen. Dat de presentatie van het Ser-advies over duurzaam globaliseren samenviel met het begin van het zomerreces, getuigde al evenmin van veel enthousiasme voor het onderwerp.

Het is aan de overheid om kaders te stellen waarbinnen duurzame groei kan plaatsvinden en voorwaarden te scheppen die ondernemingen stimuleren om 'duurzaam' te denken. Door de toegevoegde waarde van duurzaamheid te laten meten en een plek te geven in de cijfers die de economische ontwikkeling weergeven, zou het kabinet een krachtig signaal afgeven. Om te beginnen moet de regering zich bij het opstellen van de begroting niet laten leiden door het bbp, maar door andere indicatoren, zoals het door een aantal Nederlandse economen ontwikkelde 'duurzaam nationaal inkomen'.

Het wordt hoog tijd dat de Nederlandse politiek ambitie toont en zichzelf committeert aan de missie die veel ondernemingen in het kader van maatschappelijk verantwoord ondernemen hebben omarmd: het ontwikkelen van winstgevende ideeën die goed zijn voor mens en milieu. Bill Gates heeft dat verwoord in zijn oproep voor *Creative Capitalism*.

In plaats van te hopen op betere tijden, zou het van visie getuigen als het kabinet het zou aandurven om de discussie te voeren over de wezenlijke omslag die nodig is in het denken over economische groei.